

ΣΧΕΔΙΟ ΟΜΙΛΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ

/ Εισαγωγικό σημείωμα. Τα εξής σημεία τονίζονται:

- (1) Αναγκαιότητα του σταθεροποιητικού προγράμματος.
- (2) Συγκρατημένη αισιοδοξία για την πορεία του προγράμματος αλλά χωρίς συγκεκριμένες δεσμεύσεις.
- (3) Αποφασιστικότητα της Κυβέρνησης να εμμένει στο σταθεροποιητικό πρόγραμμα και να εξαλείφει αποκλίσεις από τους στόχους.
- (4) Σταθεροποίηση χωρίς διόγκωση της ανεργίας.
- (5) Απόλυτη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας από της 11ης Οκτωβρίου ως τώρα καθώς και στο μέλλον με ελαφρά και φθίνουσα διολίσθηση.
- (6) Προοπτικές για τον πληθωρισμό για το 1987 και μεταγενέστερα.
- (7) Η σταθεροποίηση σαν όρος για την ανάπτυξη, ιδιαίτερα η εξυγίανση του ισοζυγίου.
- (8) Βελτίωση της παραγωγικότητας.

Από τα ανωτέρω σημεία (τα οποία δεν εξαντλούν τα θέματα που ίσως θα πρέπει να θίξει η ομιλία), πέντε είναι ιδιαίτερης σημασίας -τα (2), (3), (5), (7) και (8)- και κρίνω πως θα πρέπει, με την άλφα ή βήτα διατύπωση, να περιληφθούν και να τους δοθεί έμφαση.

Ιδιαίτερα προτείνω το (8) σαν το κεντρικό θέμα της ομιλίας. Αν αυτό υιοθετηθεί, το (8) θα χρειαστεί επέκταση και ίσως στατιστική θεμελίωση.

Επεξηγηματικά αναφέρω ότι ο ρόλος του (5) είναι να προλάβει και να αντικρούσει (έμμεσα) την φημολογία που καλλιεργείται και πιθανόν να καλλιεργηθεί εντονότερα για μία δήθεν νέα εφ'άπαξ υποτίμηση μετά τις δημοτικές εκλογές.

Ο τόνος του (2), δηλαδή αν η αισιοδοξία θα είναι λιγότερο ή περισσότερο συγκρατημένη, θα πρέπει να εξαρτηθεί εν μέρει από τα πιο πρόσφατα στοιχεία που θα υπάρχουν στις αρχές Σεπτεμβρίου.

Σημειωτέον ότι το Συμβούλιο Εμπειρογνομώνων συνέρχεται στις 5 Σεπτεμβρίου και θα έχει στη διάθεσή του τα πρόσφατα στοιχεία.

Παρατείνεται σαν παράρτημα ένα 9^ο σημείο προς κάλυψη, αν θεωρηθεί ότι η ομιλία μπορεί να επεκταθεί σε πιά τεχνικά θέματα -αφορά την κριτική ότι όλη η βελτίωση του ισοζυγίου οφείλεται στην πτώση της τιμής του πετρελαίου.- Ι.Σ.7

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο

Εχει γίνει πιά κοινή συνείδηση ότι το σταθεροποιητικό πρόγραμμα ήταν αναγκαίο. Δεν ήταν δυνατόν να συνεχίσουμε να δαπανούμε 10% περισσότερο από το εθνικό μας εισόδημα, όπως συνέβη το 1985. Ούτε ήταν δυνατόν να συνεχίσουμε να χάνουμε ανταγωνιστικότητα στις διεθνείς αγορές έτσι ώστε οι μεν εξαγωγές μας να γίνονται όλο και πιά δύσκολες, τα δε εισαγόμενα προϊόντα όλο και ελκυστικότερα στον Έλληνα Καταναλωτή.

Οι χρόνιες διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, ορισμένες δυσμενείς εξωγενείς εξελίξεις, η επιτακτική ανάγκη για τις κοινωνικές βελτιώσεις που έβαλε σε εφαρμογή η Κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ στην πρώτη τετραετία και ο απαραίτητος εκσυγχρονισμός του εξοπλισμού των ενόπλων δυνάμεων δημιούργησαν ανισορροπίες και στενότητες οι οποίες έπρεπε να αντιμετωπισθούν κατά μέτωπο, και αυτό ακριβώς επιδιώκει το διετές σταθεροποιητικό πρόγραμμα.

Είναι νωρίς για να κάνει κανείς ένα τεκμηριωμένο απολογισμό, ακόμα και για το πρώτο έτος του προγράμματος. Οι αβεβαιότητες που αναπόφευκτα περιτριγυρίζουν την οικονομική πολιτική επιβάλλουν πάντα μία επιφυλακτικότητα. Εν τούτοις η πορεία των κρίσιμων μεγθών στο πρώτο εξάμηνο/επτάμηνο του 86 δικαιολογεί μία συγκρατημένη αισιοδοξία ότι όλοι οι κύριοι στόχοι του προγράμματος -ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, πληθωρισμός, δημοσιονομικό έλλειμμα και νομισματική επέκταση- είναι εφικτοί.

Ήδη η Κυβέρνηση, δια των πράξεών της, έχει αποδείξει την αποφασιστικότητά της να εμμένει στους στόχους του προγράμματος και να εξαλείφει τυχόν παρεκκλίσεις. Σας υπενθυμίζω τις πρόσφατες διορθωτικές παρεμβάσεις για τη συγκράτηση των τραπεζικών πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα και για τον περιορισμό του ελλείμματος

των δημοσίων επιχειρήσεων.

Η οικονομία δεν είναι πειραματικό εργαστήριο όπου τα πάντα ελέγχονται. Βραχυπρόθεσμες αποκλίσεις από προδιαγεγραμμένους στόχους είναι λοιπόν φυσιολογικές. Εκείνο που είναι κρίσιμο είναι να διορθώνονται οι αποκλίσεις έγκαιρα και αποφασιστικά και αυτό η Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να το κάνει ανεξάρτητα από βραχυπρόθεσμους μικροπολιτικούς υπολογισμούς ή εκλογικές συγκυρίες. Άλλωστε μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα η συνεπής εμμονή σε ένα πρόγραμμα που δεν επιζητεί φθηνή δημοτικότητα αλλά του οποίου η αναγκαιότητα για την εδραίωση μιάς στερεάς οικονομικής βάσης φαίνεται όλο και πιο ξεκάθαρα με την κάθε μέρα που περνάει, δεν μπορεί παρά να τύχει της επικρότησης ενός ώριμου λαού σαν τον Ελληνικό.

Το κόστος της σταθεροποίησης είναι αναπόφευκτα βαρύ και πέφτει στους ώμους τόσο του αγροτικού όσο και του αστικού τομέα. Δεν υπάρχουν εύκολες, ανώδυνες λύσεις. Τα απλουστευμένα συνθήματα, δεν βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητα ούτε μειώνουν τις υπερβάλλουσες δαπάνες. Δεν υπάρχει κάποιος μυθικός τρίτος που μπορεί να επωμισθεί όλο το κόστος της σταθεροποίησης.

Όμως υποχρέωση της Κυβέρνησης ήταν και είναι να επιτύχει τους στόχους της σταθεροποίησης με το μικρότερο δυνατό κόστος. Ως γνωστόν, υπάρχουν μονεταριστικές συνταγές για σταθεροποίηση. Όπου εφαρμόστηκαν, οδήγησαν σε αύξηση της ανεργίας και σε μείωση του κοινωνικού εισοδήματος που χρηματοδοτεί το κράτος -υγειονομική περίθαλψη, παιδεία κτλ. Σε μας δεν έγιναν αυτά. Η ανεργία παραμένει απαράδεκτα υψηλή αλλά είναι μικρότερη από τις περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες και, το σπουδαιότερο, δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι επιδεινώθηκε μετά την έναρξη του σταθεροποιητικού προγράμματος. Κάποια μικρή επιδείνωση στο μέλλον δεν μπορεί να αποκλεισθεί, αλλά το σταθεροποιητικό πρόγραμμα που επέλεξε η Κυβέρνηση δεν στηρίζεται στην αύξηση της ανεργίας.

Το κλειδί που ανοίγει την πόρτα της σταθεροποίησης χωρίς να οδηγεί σε διόγκωση της ανεργίας είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας. Η μείωση της συνολικής εγχώριας ζήτησης είναι αναγκαία για να εξαλειφθούν οι υπερβάλλουσες δαπάνες, αλλά

καί' ό'τι
ρωσιές;
διαφορετικές;

φαισιότητα

αυτό δεν σημαίνει μείωση της ζήτησης για Ελληνικά προϊόντα όταν η βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους οδηγεί σε αύξηση των εξαγωγών και σε υποκατάσταση ξένων προϊόντων με εγχώρια από τον Έλληνα καταναλωτή.

Αυτός είναι ένας λόγος, μεταξύ άλλων, που η Κυβέρνηση αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στη διαφύλαξη του ανταγωνιστικού κέρδους που επέφερε η εφ'άπαξ υποτίμηση της δραχμής της 11ης Οκτωβρίου 1985. Ως τώρα το έχουμε πετύχει 100%, χωρίς την ελάχιστη παρέκλιση. Ο συνδυασμός της εισοδηματικής πολιτικής με την ελαφρά διολίσθηση της δραχμής έχει διατηρήσει σταθερή τη σχέση μεταξύ του δικού μας ^{έργασιο} κόστους κατά μονάδα βιομηχανικού προϊόντος και του αντίστοιχου κόστους των εμπορικών μας εταίρων στο σημείο όπου ήταν αμέσως μετά την υποτίμηση. (Εννοείται ότι αυτό ισχύει για το μέσο όρο, όπως εκφράζεται από τη σταθμισμένη ισοτιμία της δραχμής, και όχι για την κάθε χώρα χωριστά.) Η περιφρούρηση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών προϊόντων παραμένει στο επίκεντρο του σταθεροποιητικού προγράμματος. Καθώς με τη μείωση του πληθωρισμού μετριάζεται ο ρυθμός αύξησης του κόστους παραγωγής, η περιφρούρηση της ανταγωνιστικότητας θα επιτυγχάνεται με ένα φθίνοντα ρυθμό διολίσθησης.

Θέλω να σταθώ για λίγο στο θέμα του πληθωρισμού γιατί ασφαλώς είναι κάτι που μας πονάει όλους. Όταν το φθινόπωρο του 85 καταρτίζονταν το σταθεροποιητικό πρόγραμμα, ο προσωρινός στόχος για τον πληθωρισμό του 87 (αρχή-τέλος) είχε τεθεί στο 10% έναντι του 16% που προβλέπεται για το 1986 και 25% που έφθασε το 1985. Το τελικό πρόγραμμα για το 1987 είναι τώρα υπό επεξεργασία αλλά νομίζω ότι ο στόχος για τον πληθωρισμό που θα προκύψει πιο φιλόδοξος από το 10% μπορεί να είναι, λιγότερο φιλόδοξος μάλλον δεν θα είναι, δυσμενών εξωγενών εξελίξεων εξαιρουμένων. Αξιοσημείωτο είναι ότι ένα σημαντικό μέρος της βελτίωσης μεταξύ του 16% για το 86 και του 10% για το 87 θα έλθει στο πρώτο τετράμηνο του 87 (αντίθετα προς το 1986 όπου το μέγιστο μέρος της βελτίωσης σε σχέση με το 85 θα προκύψει στο τελευταίο τετράμηνο). Και το λέω αυτό παρ'όλη την επιφυλακτικότητα που αρμόζει εν όψει της ριζικής αλλαγής του συστήματος της έμμεσης φορολογίας στη χώρα μας με την εφαρμογή του ΦΠΑ από 1ης Ιανουαρίου 1987, η οποία δημιουργεί αβεβαιότητες για την πορεία του τιμάριθμου τους πρώτους μήνες. Για μετά το 87 η προοπτική για μία συνέχιση της ταχείας πτώσης του πληθωρισμού είναι

σαφής. Η αντιπληθωριστική διαδικασία ευνοείται από μία αυτοενισχυόμενη δυναμική. Όταν γίνουν τα πρώτα σταθερά βήματα, τα επόμενα είναι ευκολότερα, υπό τον όρο βέβαια ότι δεν μεσολαβούν δυσμενείς εξωγενείς παράγοντες, όπως μία απότομη αύξηση των τιμών πετρελαίου από τα παρόντα επίπεδα. Από τη μεριά της, η Κυβέρνηση είναι αποφασισμένη να σπρώχνει με δύναμη την αντιπληθωριστική διαδικασία και να μην σταματήσει πριν το τέρμα του δρόμου.

Η σταθεροποίηση της οικονομίας δεν είναι μόνο αυτοσκοπός. Είναι επίσης ένας σταθμός από τον οποίο πρέπει να περάσουμε για να γίνει δυνατή η παρά πέρα ανάπτυξη - ένας αναγκαίος σταθμός που, διευρύνοντας τα περιθώρια ευελιξίας της οικονομίας, θα επιτρέψει στην αναπτυξιακή διαδικασία να κινηθεί, ένας σταθμός που θα λασκάρει τις στενότητες οι οποίες, αν παραμείνουν, μοιραία θα στραγγαλίσουν κάθε αναπτυξιακή προσπάθεια. Ιδιαίτερα, μόνο ένα ισχυρό ισοζύγιο πληρωμών συμβιβάζεται με ένα νέο αναπτυξιακό ξεκίνημα. Σε μία πρώτη φάση ένα τέτοιο ξεκίνημα θα έχει ανάγκη από εισαγωγές επενδυτικού υλικού, ενώ παράλληλα, η αύξηση των εισοδημάτων θα οδηγήσει σε διόγκωση των εισαγωγών καταναλωτικών αγαθών.

Φυσικά η ίδια η ανάπτυξη θα βοηθήσει μεταγενέστερα τις εξαγωγές και θα αμβλύνει την διείσδυση εισαγομένων προϊόντων, αλλά στην πρώτη φάση το ισοζύγιο πληρωμών θα έχει να επωμισθεί βαρύ φορτίο. Πώς όμως θα το επωμισθεί όταν το ισοζύγιο είναι ήδη αναιμικό;

Πρόσθετος εξωτερικός δανεισμός δεν είναι επιθυμητή λύση. Ήδη οι τόκοι για το εξωτερικό μας χρέος απορροφούν πάνω από 3% του εθνικού μας εισοδήματος και πάνω από 10% του συνόλου των συναλλαγματικών μας εισροών από εξαγωγές και άδηλους πόρους. Γι' αυτό, όπως έχουμε ήδη δηλώσει, στοχεύουμε το 1988 να έχουμε μηδενίσει τον καθαρό εξωτερικό δανεισμό, να βάλουμε τέρμα δηλαδή στη διόγκωση του εξωτερικού μας χρέους.

Ο μόνος τρόπος λοιπόν να εδραιώσουμε ένα νέο αναπτυξιακό ξεκίνημα πάνω σε γερά θεμέλια είναι να εξυγιάνουμε το ισοζύγιο των εξωτερικών μας συναλλαγών. Αυτό ακριβώς έχει σαν πρωταρχικό στόχο το σταθεροποιητικό πρόγραμμα και γι' αυτό η σταθεροποίηση όχι μόνο δεν είναι ασυνεπής με αναπτυξιακούς στόχους αλλά αντίθετα η επιτυχία του σταθεροποιητικού προγράμματος είναι όρος απαραίτητος για μία εύρωστη ανάπτυξη.

Ο φόβος να
περιμένει και
ιδίω χρειάζεται
περισσότερη
ωφέλεια.
Ποιά η προ-
οικιακή της
συνεισφορά
της;

Η ανάπτυξη έχει βέβαια πολλές πτυχές. Σήμερα θα σταθώ όχι για πρώτη φορά, σε μία που ίσως είναι η κυριότερη - στην παραγωγικότητα της εργασίας.

Η παραγωγικότητα των εργαζομένων τόσο στον αστικό όσο και στον αγροτικό τομέα, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα υστερεί πελώρια, σε σχέση με την παραγωγικότητα της εργασίας στις ανεπτυγμένες χώρες. Και υστερεί σε όλα τα επίπεδα, από την υψηλότερη διοίκηση ως το νεοπροσληφθέν παιδί από το σχολείο. Γι' αυτό το βιωτικό μας επίπεδο είναι χαμηλότερο από το επίπεδο των ανεπτυγμένων και ούτε αρχή δεν θα κάνουμε για να κλείσουμε το χάσμα βιωτικού επιπέδου που μας χωρίζει αν δεν βελτιώσουμε την παραγωγικότητά μας. Ανάπτυξη χωρίς βελτίωση της παραγωγικότητας της εργασίας δεν νοείται καν.

Η βελτίωση της παραγωγικότητας εξαρτάται εν μέρει από νέες επενδύσεις και έχω μιλήσει επανειλημμένα για τον κρίσιμο ρόλο των επενδύσεων και την επείγουσα ανάγκη για μεγαλύτερη επενδυτική δραστηριότητα στον ιδιωτικό τομέα. Δεν χρειάζεται να τα επαναλάβω αυτά. Περιορίζομαι απλώς στο να πώ ότι η Κυβέρνηση θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για τη βελτίωση του επενδυτικού κλίματος στο μέτρο που το επιτρέπουν οι αμείλικτες απαιτήσεις της μακροοικονομικής ισορροπίας και μέσα σ' ένα πλαίσιο προστασίας των οικονομικά ασθενεστέρων.

Κατά ένα μεγάλο μέρος όμως η βελτίωση της παραγωγικότητας δεν εξαρτάται από επενδύσεις. Εξαρτάται από καλή διοίκηση και σωστή οργάνωση αλλά εξαρτάται επίσης και από τη νοοτροπία, τη διάθεση, την ευλυγισία, την εργατικότητα του κάθε εργαζόμενου πολίτη. Τόσο ο διευθυντής που πάσχει από ατολμία και ευθυνοφοβία, διστάζει να καινοτομεί και ανέχεται πεπαλαιωμένες μορφές οργάνωσης όσο και ο εργάτης που αδιαφορεί για το αν γίνεται καλά η δουλειά ή είναι απρόθυμος να βοηθήσει σε κάτι γιατί "είναι δουλειά κάποιου άλλου" ή ελαχιστοποιεί την συμβολή του στην παραγωγική διαδικασία γιατί έτσι θα εισπράξει το μεροκάματο ξεκούραστος, και ο ένας και ο άλλος καθηλώνουν την παραγωγικότητα της μονάδας τους σε χαμηλά επίπεδα και καταδικάζουν και τους εαυτούς τους και το κοινωνικό σύνολο σε χαμηλό βιωτικό επίπεδο. Γιατί, σε μία τέτοια κατάσταση, μία οποιαδήποτε αύξηση ονομαστικών μισθών θα εξανεμιζέ-

ται από τις πληθαρσιστικές συνέπειες της ύψους της αύξησης, δηλαδή

ται από τις πληθωριστικές συνέπειες της ίδιας της αύξησης, δεν θα οδηγεί ποτέ σε πραγματική αύξηση εισοδήματος. Πραγματική αύξηση, δηλαδή βελτίωση του βιωτικού επιπέδου, μπορεί να επιτευχθεί αν η αύξηση των ονομαστικών μισθών συνοδεύεται από βελτίωση της παραγωγικότητας. Η βελτίωση της παραγωγικότητας είναι το κλειδί για την εξύψωση του βιωτικού επιπέδου, είναι ο κύριος άξονας μίας αναπτυξιακής διαδικασίας.

Στην αναπτυξιακή φάση που θα ακολουθήσει το σταθεροποιητικό πρόγραμμα, αλλά και νωρίτερα αν είναι δυνατόν, η Κυβέρνηση θα ρίξει το βάρος της, θα χρησιμοποιήσει τα διάφορα μέσα στη διάθεσή της για την προώθηση της παραγωγικότητας. Ήδη μέσα από διαβουλεύσεις στο ΕΣΑΠ προωθείται για το 1988 και μετά η σύνδεση μισθολογικών αυξήσεων με τη βελτίωση της παραγωγικότητας. Μεταξύ άλλων η Κυβέρνηση μπορεί να κάνει χρήση της άμεσης φορολογίας, των κρατικών επιδοτήσεων, του πιστωτικού συστήματος και των κρατικών προμηθειών για να δίνει κίνητρα για τη βελτίωση της παραγωγικότητας, για να επιβραβεύει τις επιτυχείς επιδόσεις σ' αυτόν τον τομέα και για να καλλιεργεί ένα κλίμα όπου η οικονομική επιτυχία της κάθε μονάδας θα εξαρτάται κατά ένα μεγάλο βαθμό από την συμβολή της στη βελτίωση της παραγωγικότητας. Το όλο θέμα είναι βέβαια πολυσύνθετο και δύσκολο. Θα χρειαστεί σωστή μεθόδευση και προσεκτικούς χειρισμούς. Η σημασία του πάντως είναι τεράστια.

υφάρχων
δοκιμασμένα
μέσα;

Ο δημόσιος τομέας πάσχει από χαμηλή παραγωγικότητα περισσότερο από τον ιδιωτικό. Η Κυβέρνηση έχει απόλυτη συνείδηση αυτού του φαινομένου και θα μεθοδεύσει μέτρα για να επιφέρει αισθητή βελτίωση. Ήδη, αντί για νέες προσλήψεις, γίνονται προσπάθειες να συμπληρώνονται κενά που εμφανίζονται από το υπάρχων προσωπικό, ακόμα και με μετάθεση από ένα Υπουργείο σε άλλο. Οι προσπάθειες είναι όμως ακόμα δειλές και τα αποτελέσματα περιορισμένα. Χρειάζεται τόλμη και αποφασιστικότητα. Ένας παραγωγικότερος και εξυπηρετικότερος δημόσιος τομέας είναι ένα απαραίτητο συστατικό μίας εύρωστης αναπτυξιακής διαδικασίας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σχετικά με το στόχο για το έλλειμμα του ισοζυγίου τρεχουσών

συναλλαγών - 1,7 δισ. δολλ. - η Κυβέρνηση δεν παραγνωρίζει το μεγάλο όφελος που άντλησε η ελληνική οικονομία από την μεγάλη πτώση της τιμής του πετρελαίου. Αν η τιμή παραμείνει στα τρέχοντα επίπεδα ως το τέλος του έτους, το ισοζύγιο καυσίμων θα βελτιωθεί κατά 1,15 δισ.δολλ. Αυτό όμως είναι το ακαθάριστο όφελος. Το καθαρό όφελος για το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών στο σύνολό του υπολογίζεται ότι είναι περίπου 850-900 εκ. δολλ., γιατί πρέπει να συμψηφισθούν η μείωση των εξαγωγών μας προς τις πετρελαιοπαραγωγούς χώρες και κάποια αύξηση των εισαγωγών μας που σχετίζεται άμεσα με τη μείωση της τιμής του πετρελαίου.

Αξιοσημείωτο είναι ότι το όφελος δεν σπαταλάται. Διοχετεύεται σχεδόν στο σύνολό του σε μεγαλύτερη βελτίωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών από ότι είχε προγραμματισθεί - συγκεκριμένα μεγαλύτερη βελτίωση κατά 800 εκ. δολλ. Όταν καταρτίσθηκε το σταθεροποιητικό πρόγραμμα, η εκτίμηση ήταν ότι το έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών το 1985 θα ανέρχονταν στα 2,8 δισ. δολλ. και ότι συνεπώς θα χρειαζόνταν μία βελτίωση 1,1 δισ. δολλ. για να επιτευχθεί ο στόχος του 1,7 δισ.δολλ. Αντί αυτού το έλλειμμα του 85 ανήλθε τελικά στα 3,3 δισ.δολλ. Συνάμα η μεγάλη υποτίμηση του δολλαρίου έκανε το στόχο πιο φιλόδοξο κατά 300 εκατ. δολλ., διότι τα 1,7 δισ. σε τρέχοντα δολλάρια αντιστοιχούν τώρα περίπου προς 1,4 δισ. σε δολλάρια του Οκτωβρίου 1985. Έμμένοντας λοιπόν στο στόχο του 1,7 δισ. σε τρέχοντα δολλάρια, ενσωματώνουμε στο πρόγραμμα μία βελτίωση 1,9 δισ.δολλ. (=3,3-1,4), ήτοι βελτίωση κατά 800 εκ.δολλ. μεγαλύτερη αυτής που προγραμματίσθηκε, σχεδόν δηλαδή όσο το καθαρό όφελος από τη μείωση της τιμής του πετρελαίου.

Προσθέτω ότι αντιμετωπίζουμε και δύο δυσμενείς εξωγενείς παράγοντες που εκτιμώνται ότι ζημιώνουν το ισοζύγιο τουλάχιστον 200 εκ. δολλ. το 1986-την κάθετη πτώση του Αμερικανικού τουρισμού στην Ευρώπη και ιδιαίτερα στη Μεσόγειο και την μικρότερη της αναμενόμενης αύξησης του εισοδήματος των ανεπτυγμένων χωρών που φυσικά επηρεάζει περιοριστικά τις εξαγωγές μας. Όταν ληφθούν και αυτά υπόψη, το μέγεθος της αναπροσαρμογής της οικονομίας το οποίο αντιπροσωπεύει η επίτευξη του στόχου των 1,7 δισ.δολλ. είναι όχι μόνον ίσο αλλά και μεγαλύτερο από αυτό που είχε προγραμματισθεί.